

מראי מקומות - יבמות

מז.

שייך לומר כן, דא"כ למה נאמן בחו"ל לפי ר' יהודה, הרי צריך עדות ברורה. וגם מה דנאמנים עד מפי עד, דכ' הנו"ב שהוא משום דמלתא דעבידא לגלויי הוא, וא"כ אע"פ שהוא דבר שבערוה, מ"מ נאמנים, כ' ר' משה דאי"ז נחשב מלתא דעבידא לגלויי, דא"כ כל פסק ב"ד יהי נחשב מלתא דעבידא לגלויי. ולכן ביאר דמלתא דעבידא לגלויי הוא רק דבר "שאפשר להודיע עתה ולברר שקרו". ומש"כ הרא"ש שהעדים נאמנים משום מלתא דעבידא לגלויי, ביאר ר' משה דכוונתו בזה הוא דבאמת אין צריך עדות גמורה כאן, משום דאי"ז דבר שבערוה, וגם אין חזקת נכרי שלו חזקה גמורה, שהרי יש ריעותא בחזקת נכריות שלו במה שבא לפנינו ואמר נתגייירתי, דרוב נכרים אין עושים כן. וא"כ, כיון דאיתרע חזקתו, א"כ מסברא אפי"ע יכול להיות נאמן, אלא דהתורה חי' דצריך ב' עדים, אבל סברא הוא דלומר מה שנפסק בב"ד הוא רק גילויי מלתא הוא, ומרתני לשקך, ולכן מסתבר דהתורה ירבתה עדות כזו, הגם דאי"ז עדות גמורה.

ד. נאמן אתה לפסול את עצמך וכו'

וכ' תוס' דזהו מדין דמשוי נפשי' חתיכה דאיסורא [וע' ריטב"א שהק' דלמה נאמן, הא אין אדם משים עצמו רשע, ותי' דזהו בישראל גמור, אבל כאן היינו רק מחזיקים אותו לישראל, אבל לא ה' ודאי ישראל. ועוד תי' דהכא שאני דשווי נפשי' חתיכה דאיסורא]. והק' הקרן אורה, מה שייך כאן שויה אנפשי', איזה איסור יש על העובדי כוכבים לישא בת ישראל, וגם היא אינה אסורה לו, שהרי מן הדין ישראל גמור הוא, וא"כ נמצא שאין מי שעשה איסור כאן. וכ' דעכ"ז הרי לפי דבריו הרי הוא מאכילה דבר אסור, ואין מניחים לו לעשות כן. גם החמדת שלמה כאן הק' כן, והביא מהבית מאיר שתי' דאין כוונת תוס' להדין שויה אנפשי' חד"א דעלמא, אלא כוונתו למה דקיי"ל דעד אחד נאמן באיסורין בנוגע לדבר שהוא תחת ידו, וא"כ כאן נאמן הוא לאסור עצמו על כל העולם, שהרי הוא תחת יד עצמו. ולכן דייק תוס' וכ' שוי' נפשי' ולא שויה אנפשי', דכאן הרי עושה עצמו החפצא דאיסורא, ולא דאוסר דבר אחר על עצמו. ובשערי ישר (ד, ד"ה ובדרך) כ' בדומה לזה, וז"ל "י"ל דכוונת התוס' דאף דאינו נאמן לפסול א"ע להחזיקו בתורת פסול ממש, אבל לענין הנהגת איסור והיתר, כיון שבזה הוא בעלים על עצמו שלא לישא בת ישראל, משו"ה נאמן לאסור א"ע על בת ישראל". (ובשי' הבית מאיר אולי זהו נחשב "איסור ממש", וצ"ע.)

ה. ומודיעין אותו מקצת מצות

קלות ומקצת מצות חמורות

למה צריך להודיעו הקלות. ביאר המאירי, "ויראה הטעם בקלות, מפני שעובדי האלילים אין להם בדרכי דתייהם ועבודת אלילים מצות יתירות, וכשישמע מצוות יתירות שלנו, והקלות שבהם, יאמר בלבו כמה דקדוקין הם מדקדקים ללא צורך, ויחזור בו".

ו. וישראל בזמן הזה אינם יכולים לקבל

לא רוב טובה ולא רוב פורענות

פי' המהרש"א, שיש לצדיקים חלק בב' עולמות, דהיינו, עיקר שכון בעוה"ב אינו אלא לצדיקים, וגם בעוה"ז יש להם חלק, אלא שאין יכולין לקבל בעוה"ז לא רוב פורענות ולא רוב טובה [כמש"כ רש"י], משא"כ רשע, מקבל רוב טובה בעוה"ז כדי לטורדו מן העוה"ב לגמרי.

א. בין בארץ בין בחו"ל צריך להביא ראי'

ע' בחי' ר' מאיר שמחה שהביא קו' הנודע ביהודה (אה"ע כ"ז), למה אינו נאמן, הרי מלתא דעבידא לגלויי הוא, ובכל מקום נאמן אדם במלתא דעבידא לגלויי. והביא קו' השב שמעתתא, דמה שייך לומר כן דמלתא דעבידא לגלויי הוא ונאמן, דעל הצד דמשקר הוא, הרי עכו"ם הוא, ועכו"ם אינו נאמן במלתא דעבידא לגלויי. וביאר ר' מאיר שמחה, דכוונת הנו"ב הוא, דלמאי נפק"מ אם ישראל הי' מקודם או לא, הרי יכולין אנו לגיירו עכשיו. אלא מאי, הרי הוא נוגע לדברים שנעשו מקודם, למשל אם בא על בת ישראל. וא"כ, הק' הנו"ב, הרי מלתא דעבידא לגלויי הוא, וא"כ, למה אין מגיירין אותו עכשיו בפנינו, ועכשיו נאמן במלתא דעבידא לגלויי, והשתא יכולין אנו להאמינו שהי' ישראל כבר מקודם.

וע' בריטב"א דבאמת כ' דהא דנאמן היכא דלא הי' ידוע לנו מקודם דגוי הוא, הוא משום דהפה שאסר הוא הפה שהתיר, וגם משום דמלתא דעבידא לגלויי הוא ולא משקר. ומבואר שנקט כהנחת הנו"ב, דבאמת אנו יכולים להאמינו משום הא דמלתא דעבידא לגלויי הוא. והא דאינו נאמן משום מלתא דעבידא לגלויי בלי הפה שאסר, דהיינו קו' הנו"ב, ביאר הגר"א יפהו (הע' 215) דהגם דשייך אז ג"כ הסברא דמלתא דעבידא לגלויי, אבל י"ל דלזה שייך המיעוט דאתך (ובאמת הערה היא על תוס', למה צריך הקרא דאתך, למה יהי' נאמן דצריך קרא למעטו, וע"פ הריטב"א מיושב, וכן ע' בקרן אורה דביאר כן בהסוגיא, דמה דצריך קרא הוא משום דהוי מלתא דעבידא לגלויי), וס"ל להריטב"א דהיכא דיש ג"כ סברא דהפה שאסר, בזה לא נאמר המיעוט דאתך, ושפיר נאמן.

ב. בין בארץ בין בחו"ל צריך להביא ראי'

כ' הרמב"ם (איסורי ביאה יג, י) דמי שבא ואמר גר אני, נאמן, שהפה שאסר הוא הפה שהתיר, וזהו דוקא בא"י, אבל בחו"ל צריך להביא ראי'. והק' הראב"ד דלדעת חכמים בכל מקום צריך להביא ראי', ולדעת ר' יהודה רק בא"י, והרמב"ם הוא להיפוך. וביאר המגיד משנה דדברי הרמב"ם ל"ק כלל, דכבר פסק כרבנן בהל' ט', אבל זהו רק היכא דידוע לנו שהי' גוי מעיקרא, אבל אם לא הי' ידוע לנו שהי' גוי, אז נאמן הוא בפה שאסר, וכמו שכ' התוס' כאן. אלא דהוסיף הרמב"ם דמסתבר שזהו רק בא"י, דכולם ישראלים, אבל בחו"ל מחמירין ואפי"כ בכה"ג צריך להביא ראי', וזהו מעלה ביוחסין. וע"ע במשנה למלך מש"כ לבאר קו' הראב"ד.

ג. דאמרי שמענו שנתגייר בב"ד של פלוני

ומה שנאמנים הם, ביאר הקרן אורה דאי"ז קולא בהל' גרות דהתורה התירה עד מפי עד, אלא משום דמלתא דעבידא לגלויי הוא, ובאמת יהי' צריך הוא בעצמו להיות נאמן ג"כ, ואף דהתורה מיעטו, אבל מ"מ הכשיר עד מפי עד, כיון דסכ"ס הוי מלתא דעבידא לגלויי. וכן מבואר מדברי הרא"ש (סי' ל"ד), דטעם דנאמנים אותן העדים הוא משום דמלתא דעבידא לגלויי הוא, אלא דכ' דאולי זהו רק לר' יהודה, דמיקל בהל' נאמנות, וס"ל דבחו"ל אי"צ ראי', אבל לרבנן דהחמירו אולי צריך עדות ברורה. והעיר הקרן אורה דמהכ"ת להמציא פלוגתא חדשה בין ר"י ורבנן, הרי מקרא נלמד דעדים נאמנים כאן, ולכאוי' י"ל שהוא לכ"ע, וע"ש מש"כ ליישב דבריו.

אולם, ע' מש"כ באגרות משה (יו"ד ח"ב, קכ"ז ענף ה'), שהביא מש"כ הנודע ביהודה (אה"ע נ"ה) דגרות נחשב דבר שבערוה, והק' ר' משה איך